

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 662)

Türkiye Cumhuriyeti ve Polonya Cumhuriyeti Arasındaki Dostluk ve İşbirliği Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/689)

T. C.

Başbakanlık

13.4.1994

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0. KKG/101-674/07689

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 13.1.1994 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ve Polonya Cumhuriyeti Arasındaki Dostluk ve İşbirliği Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan

G E R E K Ç E

Doğu Avrupa'da yaşanan köklü değişimler sonrasında Polonya ile ilişkilerimiz her alanda hızla gelişmeye başlamış ve 23 Temmuz 1923 günlü «Dostluk Antlaşması»nın yerini alarak ilişkilerimizin altyapısını oluşturacak yeni bir «Dostluk ve İşbirliği Antlaşması» imzalanması yönünde karşılıklı çalışmalara başlanılmıştır.

Bu amaçla hazırlanan «Türkiye - Polonya Dostluk ve İşbirliği Antlaşması», Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin'in 11 - 12 Mart 1993 günlerinde Varşova'ya yaptığı resmî ziyaret sırasında parafe edilmiş, Sayın Cumhurbaşkanımızın Polonya'ya yaptıkları resmî ziyaret sırasında, 3 Kasım 1993 günü de imzalanmıştır.

«Türkiye Cumhuriyeti ile Polonya Cumhuriyeti Arasında Dostluk ve İşbirliği Antlaşması», aralarında 579 yıldan beri diplomatik temaslar bulunan iki ülke arasındaki ilişkilerin her alanda daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi hususundaki karşılıklı siyasi iradeyi teyit etmekte, dünyamızda yaşanan siyasi, ekonomik, teknik ve bilimsel, kültürel ve diğer gelişmeleri göz önüne alarak, ahdi temeli ilk olarak 23 Temmuz 1923 günlü Dostluk Antlaşması ile kurulan dostluk ve işbirliği bağlarının, günümüz koşullarına uygun altyapısının oluşturulmasını amaçlamaktadır.

Antlaşmanın içeriği özetle aşağıda sunulmuştur :

DİBAÇE :

İki devlet arasında uzun yıllardan beri süregelen ilişki ve dostluk bağlarını geliştirmeye istekli olan tarafların, 23 Temmuz 1923 günlü Türkiye - Polonya Dostluk Antlaşmasına bağlılıkları teyit edilmekte, aradan geçen 70 yıl içinde değişen koşulların eski Antlaşmanın yerine yenisinin imzalanmasını gerektirdiği kaydedilmektedir. Tarafların demokrasi, adalet ve temel özgürlüklerin korunması ilkelerine bağlı oldukları, Avrupa'da barış ve istikrarın hüküm sürmesine kararlı buldukları, NATO ve BAB'nin Avrupa güvenliği alanında oynadığı rolün bilincinde oldukları, uluslararası hukuk ve Birleşmiş Milletler Yasasına bağlı oldukları, AĞİK belgelerinin temel önemini tanıdıkları belirtilmektedir.

Madde : 1

Tarafların, aralarındaki dostluk ve işbirliği bağlarını, karşılıklı anlayış ve güveni güçlendirecekleri, ikili ilişkilerinde Antlaşmanın 1 inci maddesinde sayılan uluslararası hukuk ilkelerine uygun olarak davranacakları belirtilmektedir.

Madde : 2

Tarafların, Avrupa'da güvenliğin güçlendirilmesinde, askerî kuvvet ve malzemenin en düşük düzeye indirilmesinde ve kitle imha silahlarının ortadan kaldırılmasıyla ilgili mekanizmaların uygulanmasında işbirliği yapacakları kaydedilmektedir.

Madde : 3

İnsan hakları, temel özgürlükler, demokrasi ve adalet ilkelerinin Avrupa'da kalıcı olarak yerleşmesi amacıyla AĞİK ve Avrupa Konseyi ve diğer örgütler çerçevesinde işbirliği yapılacağı ayrıca Avrupa refahının bir bütün halinde, gelişme farklılıklarını ortadan kaldıracak şekilde artırılması yönünde birlikte hareket edileceği belirtilmektedir.

Madde : 4

Tarafların, özellikle Avrupa ve bölgesel güvenlik konularında ikili düzeyde danışmalarda bulunacakları taahhüt edilmektedir.

Madde : 5

Tarafların, Parlamentoları ile siyasi ve ekonomik kuruluşları arasında temaslar kurulmasını destekleyecekleri belirtilmektedir.

Madde : 6

Yerel idareler arasında işbirliğinin ve kardeş şehir ilişkisi kurulmasının özendirileceği kaydedilmektedir.

Madde : 7

Kültürel işbirliğinin artırılacağı ve diğer taraf için özel tarihi ve kültürel önemi bulunan yerlere önem verileceği belirtilmektedir.

Madde : 8

Ekonomik işbirliğinin artırılacağı ve bu alanda anlaşmalar imzalanacağı, bilimsel ve teknolojik işbirliğinin geliştirileceği belirtilmektedir.

Madde : 9

Tarafların terörizme karşı oldukları ve terörizmin hiçbir koşul altında meşru gösterilemeyeceğini kabul ettikleri, uluslararası terörizm, örgütlü suç ve kaçakçılığa karşı işbirliği yapacakları kaydedilmektedir.

Madde : 10

Bu Antlaşmanın başka hiçbir ülkeye karşı yönetilmediği ve tarafların mevcut ikili ve çok taraflı antlaşmalardan doğan yükümlülüklerini etkilemeyeceği belirtilmektedir.

Madde : 11

Antlaşmanın, onaylandıktan sonra onay belgelerinin teati edildiği gün yürürlüğe gireceği, on yıl süreli olduğu, taraflardan birinin yürürlük bitim süresinden bir yıl önce yazılı feshi ihbarda bulunmaması halinde kendiliğinden beş yıllık sürelerle uzayacağı, Türkçe, Lehçe ve İngilizce düzenlendiği, farklı yorumlama durumunda İngilizce metnin esas alınacağı belirtilmektedir.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

Esas No. : 1/687

Karar No. : 50

13.5.1994

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ve Polonya Cumhuriyeti Arasındaki Dostluk ve İşbirliği Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 4.5.1994 Tarihli 14 üncü Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı Temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında 1923 tarihli Dostluk Anlaşması ile kurulan dostluk ve işbirliği bağlarının teyidi ile dünyadaki son gelişmelere paralel olarak, günümüz koşullarına uygun altyapısının oluşturulmasını amaçlayan Tasarı, Komisyonumuzca uygun bulunarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Erdal İnönü
İzmir

Üye
M. Selahattin Kılıç
Adana

Üye
Mehmet Sağdıç
Ankara

Üye
Kâmran İnan
Bitlis

Üye
Şerif Ercan
Edirne

Üye
Leyla Yeniay Köseoğlu
İstanbul

Sözcü
Yüksel Yalova
Aydın

Üye
Orhan Kilercioğlu
Ankara

Üye
İsmet Sezgin
Aydın

Üye
Hüsamettin Örüç
Bursa

Üye
B. Doğanca Akyürek
İstanbul

Üye
Ahmet Dökülmez
Kahramanmaraş

Üye
Ali Eser
Samsun

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ve Polonya Cumhuriyeti Arasındaki Dostluk ve İşbirliği Antlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 3 Kasım 1993 tarihinde Varşova'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ve Polonya Cumhuriyeti Arasındaki Dostluk ve İşbirliği Antlaşması'nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd. V.

İ. Tez

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

İ. Tez

Devlet Bakanı

T. Akyol

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

C. Erhan

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

Ş. Erdem

Millî Savunma Bakanı

M. Gölhan

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

N. Ayaz

Sağlık Bakanı

M. K. Dinç

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

R. Şahin

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

N. Ekinci

Devlet Bakanı

N. Cevheri

Devlet Bakanı

A. Ş. Ereğ

Devlet Bakanı

B. S. Dağ

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

A. Ataç

Devlet Bakanı

N. Tekinel

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

N. Menteşe

Maliye Bakanı

İ. Atilla

Bayındırlık ve İskân Bakanı

O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

M. Köstepen

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

V. Atasoy

Turizm Bakanı V.

E. Şahin

Çevre Bakanı

B. Akçalı

DIŐIŐLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**Türkiye Cumhuriyeti ve Polonya Cumhuriyeti Arasındaki Dostluk ve İŞbirliği
Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1·inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE POLONYA CUMHURİYETİ ARASINDAKİ DOSTLUK VE İŞBİRLİĞİ ANTLAŞMASI

Bundan böyle «Taraflar» olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti ve Polonya Cumhuriyeti,

— Aralarında uzun zamandan beri var olan karşılıklı diplomatik ilişki, işbirliği ve dostluk bağlarını geliştirmeye istekli olarak,

— Halihazırda yürürlükte bulunan bütün ikili belgelere ve özellikle 23 Temmuz 1923 günlü Türkiye ve Polonya Dostluk Antlaşmasına bağlılıklarını teyit ederek,

— Bu Anlaşmanın güncel gereksinimlere yanıt veren bir belge ile yenilenmesi isteğini vurgulayarak,

— Demokrasi ve adalet ilkelerine saygılı olmak ile insan haklarını ve temel özgürlükleri daha ileri götürmek ve uygulamak gereksinimine inanarak,

— Avrupa'da barışın, istikrarın, güvenlik ve işbirliğinin kuvvetlendirilmesine kararlı olarak,

— Kuzey Atlantik Andlaşması Örgütü ile Batı Avrupa Birliği'nin, Avrupa'da güvenlik alanında oynadıkları önemli rolün bilincinde olarak,

— Uluslararası hukuka ve özellikle Birleşmiş Milletler Yasasına sadık kalarak,

— 1 Ağustos 1975 günlü Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Nihai Sene-di'nin, 21 Kasım 1990 günlü Yeni Bir Avrupa İçin Paris Şartı'nın ve Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın diğer belgelerinin hükümlerinin temel önemini tanıyarak,

Aşağıdaki konularda anlaşmışlardır.

Madde : 1

1. Taraflar aralarında mevcut dostluk ve işbirliğini kuvvetlendirmek ve anlayış ile güveni derinleştirmek yükümlülüğünü üstlenirler.

2. Taraflar karşılıklı ilişkilerinde, egemen eşitlik, tehdidin veya güç kullanımının yasaklanması, sınırların ihlal edilemezliği, devletlerin toprak bütünlüğü, anlaşmazlıkların barışçıl yollardan çözümü, içişlerine karışmama, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı ile halkların haklarının eşitliği ve kendi geleceklerini belirleme hakları ilkelerine uygun olarak hareket edeceklerdir.

Madde : 2

1. Taraflar, özellikle Avrupa'daki uluslararası istikrar, güvenlik ve işbirliğini kuvvetlendirmek için çaba göstereceklerdir. İmzacılar, alanları itibariyle birbiri ile çakışan güvenlik ve güven artırıcı Avrupa ve Atlantik aşırı kuruluşlar ile mekanizmaların etkin çalışmasını teşvik edeceklerdir. Taraflar, ayrıca, ikili ve bölgesel temelde daha ileri düzeyde önlemler geliştirilmesi amacıyla işbirliğinde de bulunacaklardır.

2. Taraflar, Birleşmiş Milletler Yasası uyarınca Devletlerin meşru savunma ve güvenlik gereksinimlerine ilişkin haklarını saklı tutarken, bir yandan da askerî saldırı

potansiyelini ortadan kaldırmaya yönelik olarak, Avrupa'da askerî kuvvet ve malzemenin mümkün olan en düşük düzeye ulaştırılması konusunda işbirliği yapacaklardır.

3. Taraflar bütün kitle imha silahlarının yayılmasını önlemesi ve ortadan kaldırılmasını amaçlayan uluslararası mekanizmaların güçlendirilmesi ile bunlara evrensel düzeyde katılımın artırılması ve mekanizmaların tam olarak uygulanması amacı doğrultusunda birlikte hareket edeceklerdir.

Madde : 3

1. Taraflar, Avrupa'yı, insan hakları ile temel özgürlüklerin ve demokrasi ile adalet ilkelerinin kalıcı olarak saygı gördüğü bir alana dönüştürmeye çaba göstereceklerdir. Bu amacı gerçekleştirmek için Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ile Avrupa Konseyi ve diğer uluslararası örgütler çerçevesinde işbirliği yapacaklardır.

2. Taraflar, Avrupa'yı bölen gelişme farklılıklarını ortadan kaldırmak ve Avrupa Kıtasını ortak refah ve işbirliği bölgesine dönüştürme yönünde hareket edeceklerdir.

Madde : 4

Taraflar ikili düzeydeki ilişkilerinin daha da geliştirilmesi ve derinleştirilmesini sağlamak için düzenli olarak değişik düzeylerde danışmalarda bulunacaklardır. Bu danışmalar özellikle Avrupa ve bölgesel güvenlik konularıyla ilgilenecektir.

Madde : 5

Taraflar, parlamentolar, siyasi partiler, dernekler, ekonomik örgütler ve işçi sendikaları arasındaki doğrudan temasları destekleyeceklerdir.

Madde : 6

Taraflar yerel idareleri arasındaki işbirliğini teşvik edecekler ve şehirleri arasında «kardeş şehir» ilişkisi kurulmasını özendirceklerdir.

Madde : 7

Taraflar, kültürel işbirliğinin gelişimini artıracaklardır. Taraflar, diğer Tarafın tarihî ve gelenekleriyle ilgili tarihî ve kültürel yerlere özel önem göstereceklerdir.

Madde : 8

1. Taraflar, serbest piyasa ilkelerine uygun ticaret de dahil olmak üzere karşılıklı çıkarlara dayalı ekonomik işbirliğini güçlendireceklerdir. Taraflar, yatırımların, teknoloji, telif hakları ve patentlerin korunmasını gözönüne alarak, bu tip işbirliği için olumlu ortamı yaratacaklar ve ekonomik işbirliği alanında anlaşmalar gerçekleştireceklerdir.

2. Taraflar, bilimsel ve teknolojik işbirliğinin geliştirilmesini teşvik edeceklerdir.

Madde : 9

1. Taraflar, uygulayıcılarının amaç ve nedenlerine bakılmaksızın terörizmin her çeşidine karşı tutumlarını teyit ederler. Taraflar terörizmin hiçbir koşul altında meşru kabul edilemeyeceğini teslim ederler.

2. Taraflar, uluslararası terörizm, örgütlü suç ile silah, uyuşturucu ve ulusal kültür mirası eserlerinin kaçakçılığına karşı mücadelede kendi ülkelerinde yürürlükte olan ilgili düzenlemelere uygun olarak işbirliği yapacaklardır.

Madde : 10

Bu Antlaşma başka bir ülkeye karşı yöneltilmemiş olup, tarafların diğer devletlerle imzalamış oldukları ve halen yürürlükte olan ikili ve çok taraflı antlaşmalardan doğan hak ve sorumluluklarını ihlal etmemektedir.

Madde : 11

Bu Antlaşma onaylanacak ve onay belgelerinin teati edildiği gün yürürlüğe girecektir.

Bu Antlaşma on yıllık bir süre için yapılmıştır. Taraflardan herhangi birinin geçerlilik süresinin bitiminden en az bir yıl önce diğer tarafa yazılı bildirimde bulunarak Antlaşmayı sona erdirmemesi halinde, kendiliğinden beş yıllık süreler için uzayacaktır.

Varşova'da, 3 Kasım 1993 günü, herbiri eşit ölçüde geçerli olan Türkçe, Lehçe ve İngilizce dillerinde ikişer nüsha imzalanmıştır. Farklı yorumlama halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Adına
Süleyman Demirel

Polonya Cumhuriyeti Adına
Lech Walesa

